

...ZOMERTIJD

Een reeks over de inspirerende kracht van ruimte, licht en
vrijheid

Goddelijke, dodelijke golven

<p>Trent Parke/Magnum Photos </p>

© Trent Parke/Magnum Photos

Geen ervaring doet lichaam en geest meer tintelen dan een duik in de wilde oceaan. Maar golven zijn ook levensgevaarlijk. Duiken we erin of blijven we aan land? **PETER VANTYGHM**

SLAAPWATER

Lees verder onderaan

Zangeres Beyoncé Knowles is ervan overtuigd dat ze in een vorig leven een zeemeermin was. ‘In de oceaan voel ik me zo nietig: ik kan mijn hele leven in perspectief zetten. Het maakt me nederig, en wanneer ik uit het water kom, voel ik me als herboren.’

Ik had hetzelfde gevoel toen ik twaalf was en, diep in de Landes, in de golven van de Atlantische Oceaan dook. Dat was nog eens iets anders dan onze brave Noordzee. Golven die je metershoog optillen en je weer laten vallen. Golven die op je af komen razen en waar je ijlings doorheen moet duiken om niet meegesleurd te worden. Het gebulder van vallend water, de fijne waternevel waarin je weer bovenkomt. Je komt als herboren weer aan land. Pure extase.

Het is niet hetzelfde als surfen. Die plank leidt tot een andere dynamiek, dat pak neemt de zintuiglijke ervaring op de huid ten dele weg, je voelt de krachtige onderstromen niet wanneer je daarboven over de golven glijdt.

‘In de muistroom, een rivier tussen de golven, worden mensen makkelijk meegesleurd. Daarin vallen jaarlijks veel doden’

PETER TROCH

Professor UGent

In de oceaan word je gemasseerd, verlicht, gekleineerd, uitgedaagd, in hoge mate geprikkeld, gereinigd, in evenwicht gebracht. Ik ben er vaak teruggegaan. De laatste keer, zomer 2017, waren de golven zo hoog en krachtig dat ik al na een halfuur uitgeput weer naar het strand kwam en de stuwingen de hele nacht door mijn lijf en geest voelde kolken.

Sommige therapeuten geloven dat mensen van oudsher naar water verlangen. Ik houd het op een eigentijdse lezing: de oceaan biedt de meest zintuiglijke ervaring, maar het is een gevaarlijke.

De blauwe, rode en grijze geest

Professor Peter Troch (UGent) bestudeert de belasting die golven uitoefenen op constructies voor de kust. ‘De helende impact van water is niet mijn ding,’ zegt hij meteen, ‘maar ik kan me wel voorstellen waarom surfers zich uitgedaagd voelen door de oceaan. Golven zijn niets anders dan rimpelingen die worden gegenereerd door de wind. De wind blaast, de golven kunnen die energie doorgeven. Op zee voelen we die energie amper: ze deint alleen op en neer. Wanneer de golf

breekt, aan de kust bijvoorbeeld, voel je haar sterke kracht wel en dat kan ons verrassen.’

Golven zijn gevaarlijk, waarschuwt Troch, omdat ze verschillende stromingsprocessen veroorzaken, die we ‘de branding’ noemen. ‘Je hebt de aanrollende golven die breken en dan verdwijnen. Maar met die golven ontstaat ook een continue stroming naar de kust. De golven die op de kust botsen willen terugstromen, maar dat wordt verhinderd door weer nieuwe golven. En dus zoekt dat water een uitweg: een *mui-stroom*, een rivier tussen de golven in, die krachtig terugstroomt en mensen makkelijk meesleurt. Daarin vallen jaarlijks veel doden.’

Ook door de ‘onderstroom’ probeert het aanspoelende water terug naar zee te raken, en die energie kan een mens – en zeker kinderen – meesleuren. Dan gebeurt het vaak dat een zijwaartse wind de zwemmer meeneemt.

Sommigen brengen de extase van golfzwemmers in verband met onze diepste herinnering aan de baarmoeder. Prozaïscher zijn de ideeën van de Australische oceaanthérapeut Adam Royal, die stelt dat de oceaan ons door zijn constante verandering van vorm en energie leert om ons snel aan te passen aan de omgeving.

Die visie maakt deel uit van een holistisch geïnspireerd respect voor de oceaan, dat probeert in te gaan tegen de massale vervuiling. Onze oceanen bedekken zeventig procent van de aardoppervlakte, leveren de helft van de zuurstof, zijn het draagvlak voor negentig procent van de wereldhandel en bieden een thuis aan de helft van ’s werelds communicatiekabels. Maar een ‘relatie’ hebben we er nauwelijks mee.

Boeken als *The blue mind* van marien bioloog Wallace J. Nichols maken van de oceanen en zeeën weer een kracht die ons geluk, gezondheid, verbinding, levenskwaliteit biedt. Als we dicht genoeg bij water leven, verandert ons brein, aldus de auteur. Onze ‘blauwe geest’ is immers onze natuurlijke staat, in tegenstelling tot onze ‘rode geest’ (gestrest en overactief) en onze ‘grijze geest’ (lethargisch en ontevreden), beide producten van de moderne levensstijl.

Het klinkt wat zweverig, zeker wanneer Nichols de weldaad van de zee koppelt aan meer succes in werk, relaties en het leven. Maar dat de zee impact heeft op wie erbij woont, is wel geloofwaardig. De goeie lucht en het ruisende geluid maken een mens kalmer, het zicht op dat onmetelijke blauw (of grijs) is een bron van rust.

Extase en turbulentie

Zwemmen in de Noordzee is niet te vergelijken met zwemmen in de oceaan, geeft Peter Troch toe. In Oostende heeft de wind hooguit tweehonderd kilometer 'strijklengte' om de golven aan te drijven, in Bordeaux of Lissabon is dat een paar duizend kilometer. Daarom rollen oceaangolven in twaalf tot vijftien seconden aan en bezitten ze dus meer energie dan een Noordzeegolf, die maar zeven seconden rolt. Ook dat is gevaarlijk.

Het maakt het zwemmen in een oceaangolf dan weer prettiger, werp ik op. Je hebt immers meer tijd om golven te zien aankomen en er een 'relatie' mee aan te gaan. We pingpongen nog wat door. Loof ik de extase bij het bovenkomen na weer zo'n duik, dan waarschuwt hij voor de 'driedimensionale wervelingen' van een 'zeer turbulente watermassa' waarin je dan terechtkomt.

Hij heeft natuurlijk gelijk. Oceaangolven kunnen levensgevaarlijk zijn. Ook al let ik goed op, ik werd ook al meegesleurd op maar één meter van het zandstrand. Troch: 'Het zijn vooral de families of jeugdbewegingen die een dagje zeewaarts trekken en dan naïef gaan zwemmen waar geen redders zijn, in wat een vredig riviertje lijkt maar eigenlijk een gevaarlijke muistroom is, die in de problemen komen.'

Hij geeft zijn tips nog eens mee: ga nooit alleen zwemmen en zeker niet 's nachts, ga alleen waar een reddingsploeg waakt, wees voorzichtig wanneer de wind landinwaarts blaast.